

BİR ARI AİLESİNİN ÖZELLİKLERİ

İSMAİL OĞUZ

Ziraat Mühendisi

Arıların yuvaya bağlılığı

Arılarda çok kuvvetli bir yuvaya bağlılık duygusu vardır. Eğer oğul ve oğulun anaları kendi istekleri ile kovalarını terk etmemiş ve zorla oradan uzaklaştırılmış iseler, hızla kovanlarına dönmeye çalışırlar. Kovana dönmeyen bir bal arısı kendi başına yaşayamaz, ölür. Kovanın yeri bir kaç metre değiştirildiğinde arıların uçuştan sonra yine eski yere geldiği ve kovanlarını orada aramaya başladığı görülür.

Arıların karşılıklı davranışları

Arı toplumunda sosyal adalet ilkelerini çiğneyen sert kanunlar uygulanmaktadır. Genç işçi arılar, yaşlanmış ve kısmen sakatlanmış arıları kovan uçuş tahtaları üzerine getirir ve orada ölüme terkederler. Bazen de yaşlı ve sakat arıları yakalayaarak hava boşluğuna çıkarır ve kovandan uzak bir yere fırlatır. Aslında kovan içinde bulunan ve çalışmayacak hale gelen yaşlı arılar kendileride kovandan uzaklaşmaya ve ölüm için dışarıda bir yer aramaya çalışırlar. İşçi arılar hiç kimseye göz yummazlar, asla iltimas etmezler. Kovanın başı olan ana arıya karşıda çok ciddi ve sert davranırlar. Arıların toplum düzeni için koydukları yasa şöyledir. «Eğer çalışmıyacaksan yemeyeceksin».

İş Bölümü

Genel olarak kabul edildiğine göre larvadadan yeni çıkan genç arı ilk bir kaç gün kendini temizler, gözler üzerine yatarak yavruları ısıtır ve yiyeceğini diğer işçi arılardan alır. Bunlardan sonra 3-6 günlük olan işçi arılar besleyici görevini yaparlar. Bu devrede gözlerden hazır bol ve çiçek tozunu alarak mühürlenme devresinden önce, yaşlı kurtçukları beslerler. Daha sonra, 3-6 günlük olduklarında, arı sütü meydana

getirerek bezleri çalışmaya başlar ve ana arıyı beslerler. Bu ilk devre kovan içi hizmetlerinde geçer. İşçi arının hayatında 2. devre kovan dışında geçer. Yaklaşık 8-10 günlük olan işçi arılar ilk deneme uçuşlarına başlarlar ve dışarıda iş görmeye çalışırlar. Bu devrede işçi arıların bir kısmına kontrol arıları adıda verilir. Genelde 12-18 günlük arılar mum çıkartma ve petek gözü yapma ve kovan temizleme gibi görev yaparlar. Onsekiz-yirmi günlük olan arılar ise kovan bekçiliği ve kontrol işlerini görürler. Bir işçi arı ömrünün son 2 haftası içinde de bütün gücü ile bal yapar.

Oğul ve Ana Arı Kokusu

Her oğulun kendisine özgü kokusu vardır, ancak, 2 oğul arasındaki farkı ancak arılar ayırtedebilir. İnsanlar ayırt edemez. Bu özellik nedeniyle bir arı yabancı bir kovana giremez, girerse o kovanın arıları tarafından hücumu uğrar ve öldürülür. Erkek arılar ve genç işçi arılar kimi zamanlar başka bir kovana girebilirler. Ancak ergin işçi arıların yabancı bir kovana girilmesine asla izin verilmez. Bunlar bal hırsızları olarak kabul edilirler. Oğul kokusundan ayrı olarak her ana arının özel kokusu olduğunu ileri sürenler vardır. Bu nedenle kovana yeni bir ana sokulunca işçi arılar bunun kendi anaları olmadığını kolayca anlarlar ve ona karşı cephe alırlar.

Arıların Dinlenmesi ve Uyuması

Arılar balözü ve çiçek tozu gibi maddeleri dışarıdan kovana getirirler. Düzenli bir çalışma yaparak yorulan arılar 1-2 dakika süreyle dinlenirler. Bu sürenin yarım güne çıktığında görülmüştür. Arıların gece uzun bir dinlenme dönemleri vardır buna uyuma denilebilir. Ayrıca soğuk kovanlarda arıların bir araya gelip kümeleştikleri ve sıcak havalarda ise seyrekleştikleri görülür.

Arıların Renk Ayırma Özellikleri

Arılarda renk ayırt etme bakımından yüksek bir yetenek vardır. Yapılan araştırmalar arıların koyu renklerden hoşlandığını göstermektedir. Ön tarafları koyu renge boyanmış kovanların daha fazla bal yaptıkları gözlenmiştir. Koyu mavi başta olmak üzere siyah, kahverengi ve beyaz ve açık yeşil renklerin arılar tarafından sevildiği bildirilmektedir.

Arı Dansı

Bir yüzyılı aşkın bir zamandan beri, kovana bal özü getiren tarlacı bir işçi arının bazı hareketler yaptığı bilinmektedir. Bu hareketlere arı dansı denilir. Bir işçi arı kovan içine balözünü boşalttıktan sonra, kısa ve hızlı adımlarla gömeç üzerinde yürüyerek daire çizer gibi hareket yapmaktadır. Bu daire o kadar küçüktür ki çoğunlukla içine bir gömeç gözü sığabilir çok kere yön göstermede tam 2. daire yaparlar. Ancak bazen dönüşler hızla birbirini takip eder ve dairenin yarısı, yada üçte birine benzer şekiller çizilir. Genel olarak bir daireyi dans, bir dakikanın dörtte biri kadar bir zaman içinde olur. Kimi zamanlar tam bir dakika devam edebilir. Genellikle aynı, gümeç üzerinde 2-3 yerde bu danslar tekrarlanır sonunda dansını bitiren arı aşağıya uçuş deliğine iner ve çiçeklere doğru uzaklaşır, gider. Bu danslar kovan içindeki diğer arılara balözü kaynağının varlığını, bu kaynağın yönünü ve uzaklığını bildirmek için yapılır. Eğer çiçek tozu kaynağı bulunmuş ise, bunu haber vermek için daha farklı bir dans yapılır ki, buna wagtail yada çiçek tozu dansı adı verilir.

Özetlenirse bu dansların amacı, tarlaya çıkmamış ancak hemen o sırada tarlaya çıkıp balözü ve çiçek tozu toplayacak arılara bilgi vermek ve zaman kaybetmeden bu kaynakları bulmalarını sağlamaktadır.

DAMIZLIKÇI RESMİ VE ÖZEL KURUMLAR (1)

Yurdumuz'da hayvan yetiştiricilerinin karşılaştığı önemli sorunlarından biri de damızlıktır. Yetiştirici damızlıklarını nereden bulacağını pek bilemez. Hayvansal üretim, özellikle Batı Anadolu Bölgesinde, damızlık üreten resmi ve özel kurumları (İşletmeleri) tanıtarak bir hizmeti karşılamak amaçındadır. Bu sayıda süt koyunu üreten damızlıkçıların adlarını vereceğiz.

Resmi Kurumlar :

1. Tahirova Tarım İşletmesi Gönen - Balıkesir
Tahirova Koyunu
2. Türkgeldi Tarım İşletmesi Lüleburgaz - Kırklareli
Tahirova ve Türkgeldi Koyunu

3. Gökçeada Tarım İşletmesi, Gökçeada - Çanakkale
Gökçeada Koyunu
4. Ezine Tarım Meslek Lisesi, Ezine - Çanakkale
Tahirova Koyunu
5. E.Ü. Ziraat Fakültesi Deneme Ağılı, Bornova - İzmir
Sönmez Koyunu
Sakız Koyunu
6. E.Ü. Ziraat Fakültesi Uygulama Çiftliği, Menemen-İzmir
Menemen Koyunu
Tahirova Koyunu
Sakız Koyunu
D. Firiz x İvesi melezi
7. Acıpayam Tarım İşletmesi, Acıpayam - Denizli
Acıpayam Koyunu
8. Beydere Tarım Meslek Lisesi, Beydere - Manisa
Tahirova Koyunu

Özel Damızlıkçı İşletmeler (Tahirova Koyunu)

1. M. Ali Şahin, Çeşmealtı köyü - Biga/Çanakkale
2. Mehmet Motorcu, Çeşmealtı köyü - Biga/Çanakkale
3. Ahmet Kurt, Çeşmealtı köyü - Biga/Çanakkale
4. Ali Galata, Çeşmealtı köyü - Biga/Çanakkale
5. Kamil Turan, Karaağaçalan - Gönen/Balıkesir
6. Şevket Ekili, Karaağaçalan - Gönen/Balıkesir
7. Hüsnü Aslan, Ulukır - Gönen/Balıkesir
8. Kerim Akkuşlu, Merkez - Gönen/Balıkesir
9. Hekmet Şara, Çatal - Manyas/Balıkesir
10. Zeynullah Aydın, Akçaova - Manyas/Balıkesir
11. Ömer Değirmenci, Akçaova - Manyas/Balıkesir
12. Kazım Çelik, Kıkıkça - Manyas/Balıkesir
13. Eyüp Özcan, Şirinçavuş, Bandırma/Balıkesir

14. İdris Aydın, Şirinçavuş, Bandırma/Balıkesir
15. H. Fehmi Türköz, Pekmezli - Biga/Çanakkale
16. Mustafa Öten, Pekmezli - Biga/Çanakkale
17. Kamil Temizkalp, Anbaroba - Biga/Çanakkale
18. Mehmet Günaydın, Gümüşçay - Biga/Çanakkale
19. H. İbrahim Ordu, Koruoba - Biga/Çanakkale
20. Recep Avcı, Koruoba - Biga/Çanakkale
21. Hüseyin Doğan, Köteyli - Biga/Çanakkale
22. Hüseyin Ergin, Kepekli - Biga/Çanakkale
23. Yusuf Gür, Kepekli - Biga/Çanakkale
24. Osman Seçil, Kepekli - Biga/Çanakkale
25. Kadir Şen, Ödemiş/İzmir
26. Hasan Doğan, Ödemiş/İzmir
27. Tarık Aktuğ, Kavaklıdere, Bornova/İzmir
28. Mustafa Abut, Akhisar/Manisa
29. Doğan Güderli, Tire/İzmir
30. Birol Yavaş, Çanlık - Selçuk/İzmir
31. Ali Özbaşatak, Kirazlı - Söke/Aydın
32. Süleyman Güç, Ovaemirler/Aydın
33. Orhan Uzunoglu, Edremit/Balıkesir